

Marlena Gołębiowska

Solidne i z wizją rozwoju. Polsko-estońskie stosunki gospodarcze

Trzydzieści lat współczesnych stosunków polsko-estońskich to okres dynamicznego rozwoju wzajemnych relacji gospodarczych, zwłaszcza w ostatniej dekadzie. Polska i Estonia jako jedne z najszybciej rozwijających się państw Unii Europejskiej po 2010 r., znacznie zwiększyły wzajemne obroty w handlu towarami i usługami, a także stały się ważnym rynkiem wzajemnych inwestycji. Rozwój tej współpracy znalazł swój wyraz także w powołaniu Polsko-Estońskiej Izby Gospodarczej.

Tło. Historia stosunków polsko-estońskich sięga 1920 r., gdy minister spraw zagranicznych Eustachy Sapieha poinformował swojego estońskiego odpowiednika Otto Strandmana o uznaniu Republiki Estońskiej przez Rzeczpospolitą Polską za niepodległe i suwerenne państwo. Po rozpadzie Związku Radzieckiego Polska zrobiła to ponownie 9 września 1991 r. I taką też datę przyjmuje się za początek współczesnych stosunków polsko-estońskich. W ich początkowym okresie ważnymi wydarzeniami były: podpisanie w Tallinie „Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Estońską o przyjaznej współpracy i bałtyckim dobrosąsiedztwie” w 1992 r., otwarcie Ambasady RP w Tallinie w 1993 r. oraz Ambasady RE w Warszawie w 1995 r.

Nowy etap we wzajemnych stosunkach został zapoczątkowany w 2004 r., gdy oba państwa stały się członkami Unii Europejskiej. W roku akcesji handel towarami pomiędzy Polską i Estonią wynosił 0,2 mld euro, a po kilku latach obecności na jednolitym rynku europejskim wzrósł do 0,7 mld euro w 2010 r. Szczególnie ważnym etapem wzajemnych stosunków okazało się także ożywienie gospodarcze po ogólnoświatowym kryzysie finansowym. Polska i Estonia stały się wówczas jednymi z najszybciej rozwijających się gospodarek w UE – ich średnioroczne tempo wzrostu gospodarczego w latach 2010-2019 wyniosło 3,3% (wyższe było tylko w Irlandii i na Malcie)¹. Państwa te także w relatywnie niewielkim stopniu – na tle pozostałych członków UE – odczuły recesję wywołaną pandemią COVID-19. Podczas gdy w Polsce spadek PKB wyniósł 2,5%, a w Estonii 3% – w UE było to średnio 5,9%. Takie wyniki gospodarcze Polski i Estonii przyniosły w ostatniej dekadzie wyraźny wzrost handlu towarami i usługami pomiędzy tymi państwami, a także zwiększenie wzajemnych inwestycji.

Handel towarami. W ostatniej dekadzie obroty towarowe handlu zagranicznego Polski i Estonii zwiększyły się ponad dwukrotnie – ze wspomnianych 0,7 mld euro w 2010 r. do 1,5 mld euro w 2020 r. Większość tej kwoty stanowi polski eksport do Estonii, który wzrósł w tym okresie z 0,56 mld euro do 1,25 mld euro, natomiast import z 0,13 mld euro do 0,27 mld euro. Pomimo tego wzrostu Estonia z uwagi na niewielkie rozmiary rynku pozostaje jednym z mniejszych partnerów handlowych Polski. W 2020 r. zajęła 27. pozycję jako kierunek eksportowy polskich towarów oraz odległą 61. pozycję jako kierunek importowy. Wzrost ten jednak znalazł swoje odzwierciedlenie w wyraźnej poprawie pozycji Polski jako partnera handlowego Estonii – w 2020 r. Polska była 5. partnerem importowym dla tej gospodarki, wyprzedzając m.in. Litwę, Szwecję czy Łotwę, oraz 11. partnerem eksportowym².

Największą grupę towarów zarówno w polskim eksporcie do Estonii (32%), jak i w polskim imporcie z Estonii (40%) w 2020 r. stanowiły wyroby przemysłu elektromaszynowego. Znaczenie tego typu produkcji w Estonii systematycznie się zwiększa, głównie za sprawą rozwiniętego rynku technologicznego. W przypadku polskiego eksportu do Estonii istotne znaczenie miały także żeliwo i stal oraz powstałe z nich wyroby (11% w polskim eksporcie do Estonii), a w przypadku importu – wyroby przemysłu drzewnego (18% w polskim imporcie z Estonii).

¹ Dane dotyczące wymiany handlowej pochodzą z Dziedziny Bazy Wiedzy Handel Zagraniczny, opracowanej przez GUS, <http://swaid.stat.gov.pl/> [24.10.2021].

² Zgodnie z danymi z bazy danych handlu zagranicznego Trade Map: <https://www.trademap.org/> [24.10.2021].

Handel usługami. Jeszcze wyższe tempo wzrostu odnotowano we wzajemnej wymianie handlowej dotyczącej usług, która w latach 2010-2019 (brak danych dla 2020 r.) zwiększyła się aż pięciokrotnie. Wartość usług dostarczonych na estoński rynek wzrosła z 40 mln euro do 172 mln euro, natomiast usług nabytych z tego rynku – z 26 mln euro do 170 mln euro. W dużej mierze wynika to ze wzrostu znaczenia w tej wymianie usług telekomunikacyjnych, informatycznych i informacyjnych. Estonia stanowi bowiem jedno z wiodących państw na świecie pod względem cyfryzacji, które swoją tożsamość i gospodarczą potęgę buduje na bazie sektora IT (więcej o transformacji Estonii w „E-stonię”, czyli w jedno z wiodących państw na świecie pod względem cyfryzacji, zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 209](#), a o cyfryzacji usług publicznych w Estonii zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 282](#)).

Ponadto Estonia jest znaczącym partnerem Polski w zakresie transportu. W przypadku transportu lotniczego zajęła 6. miejsce wśród najpopularniejszych importerów tych usług w 2019 r., a w przypadku kolejowego – 8. miejsce wśród najpopularniejszych eksporterów.

Inwestycje. Ożywienie wzajemnych relacji gospodarczych między Polską a Estonią znajduje swoje odzwierciedlenie także w inwestycjach. W tym przypadku to aktywność Estonii jest większa. Na koniec 2020 r. stan inwestycji estońskich w Polsce wyniósł 62,3 mln euro. Według danych Centralnego Ośrodka Informacji Gospodarczej, w Polsce działa 289 estońskich firm (stan na 31 lipca 2021 r.), z czego ponad połowa – aż 151 – została zarejestrowana po 2018 r. Na rynku polskim działają m.in.: Enefit – spółka, która jest częścią estońskiego koncernu energetycznego Eesti Energia, Tavex – firma prowadząca działalność w obszarze wymiany walut, usług płatniczych oraz sprzedaży i skupu metali szlachetnych z siedzibą Tallinie, a także estoński Bolt – oferujący usługę dostarczania żywności.

Z kolei stan polskich inwestycji bezpośrednich na koniec 2020 r. w Estonii to 6,7 mln euro. Na rynku estońskim działają m.in.: Orlen – poprzez Orlen Lietuva, PZU – poprzez zakup estońskiego oddziału duńskiego Codan Forsikring, czy też LPP. Renacjonalizacją zakończyła się natomiast inwestycja Polskich Linii Lotniczych LOT z 2016 r., które nabyły wówczas 49% udziałów państwowych estońskich linii lotniczych Nordica. W listopadzie 2020 r. rząd Estonii w obliczu kryzysu wywołanego pandemią dokapitalizował spółkę poprzez wykup tych udziałów.

Polsko-Estońska Izba Gospodarcza. Wyrazem rosnącej współpracy w wymiarze gospodarczym jest powołanie w październiku 2020 r. Polsko-Estońskiej Izby Gospodarczej. To wspólna inicjatywa środowiska biznesowego obu państw, a także Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Tallinnie pod przewodnictwem Grzegorza Kozłowskiego oraz Ambasady Republiki Estońskiej w Warszawie pod przewodnictwem Martina Rogera. Celem Izby jest inspirowanie i wspieranie współpracy handlowej pomiędzy Polską a Estonią, a także reprezentowanie interesów gospodarczych zrzeszonych w niej przedsiębiorców. Członkowie założyciele Izby to spółki: Belstroj Baltic OÜ, Bristol Trust, Consells Chemicals, Budmat Bogdan Więcek, Control Process, Eco Logistics Hub OÜ, EMLT Trading, FinestMedia, Geco One, Grupa Azoty PKCH, Hanna International, Legend H&S, Met-Instal Services, Orlen Eesti OÜ, Polska Grupa Zbrojeniowa, Puma Aviation Europe OÜ, PZU, Regional Jet i Thompson & Stein OÜ. W pierwszym roku działalności Izba zorganizowała m.in. konferencję „Green bridge between Poland and Estonia”, w której brali udział przedstawiciele obu państw.

Wnioski. Polsko-estońskie stosunki gospodarcze dynamicznie się rozwijają. Minister spraw zagranicznych Estonii Eva-Maria Liimets podczas tegorocznej wizyty w Warszawie określiła je jako „solidne i z wizją rozwoju”. „Solidność” objawia się wyraźnym wzrostem wzajemnej wymiany handlowej i inwestycji pomiędzy tymi państwami w ostatniej dekadzie. Wśród czynników, które miały na to wpływ, należy wskazać po stronie obu państw swobody wynikające z przynależności do jednolitego rynku europejskiego i dobrą kondycję gospodarek, po stronie Polski duży potencjał jako największej gospodarki w Europie Środkowej, a po stronie Estonii jej otwartość, liberalną politykę gospodarczą, system podatkowy sprzyjający rozwojowi przedsiębiorczości oraz niebywały rozwój technologiczny i cyfrowy. „Wizja rozwoju” to wciąż wynikający z tych czynników potencjał dalszej współpracy, której praktycznym wymiarem jest m.in. powołana w celu intensyfikacji wzajemnych stosunków handlowych Polsko-Estońska Izba Gospodarcza.

Należy także podkreślić, że rozwijające się stosunki gospodarcze pomiędzy tymi gospodarkami dają Polsce asumpt do większej obecności na rynkach skandynawskich. Estonia bywa określana jako przedsiónek czy też brama do tych państw, o podobnej, wysokiej kulturze biznesu i dużym potencjale.